

עבודת השם

פירוש "ארא"י

"אני מסכים להצעה", אמר ובעיניו נדלקה תאוות הבעצ. לאחר שסיכמו ביניהם כיצד ומתי ייתן לו נקדימון את הכסף אם לא ירדו גשמים עברו המעיינות לרשותו של נקדימון. עולי הרגל הצמאים שתו לרוויה, והחג עבר עליהם בשמחה רבה. עם תום החג שבו עולי הרגל לבתיהם. הימים עברו, שבועות חלפו, בא הסתיו, ובשמים אין אף עננה קלה. חלף עוד זמן מה וגשם אין. יבשה הארץ, יבשו הבורות, יבשו גם המעיינות ומים כמעט ואין. בין כך ובין כך, התקרב היום בו חייב היה נקדימון בן גוריון להשיב את המים או את הכסף לשר הרומאי. השר שמח בליבו על שאין יורדים גשמים. מעיינותיו לא התמלאו במים, ועל כן ישלשל לאוצרו שתיים עשרה ככרות של כסף. בבקר של היום המיועד שיגר השר שליח אל נקדימון בן גוריון, לאמור: "שלח לי את המים או את הכסף!" "עוד גדול היום!" השיב נקדימון בשלוח ובביטחון בה. שעת הצהרים הגיעה, ועמה הגיע בשנית שליחו של השר אל בית נקדימון בן גוריון. "שלח לי את המים או את הכסף!" ציווה השר. "הן רק שעת צהרים עתה", השיב נקדימון, "יש עדין זמן רב. לפנות ערב בא השליח השלישי ובפיו דברי השר: "שלח לי מיד את המים או את הכסף!". "עדין לא כלה היום", ענה נקדימון, "יש זמן" לעג השר הרומאי לתשובותיו של נקדימון: "עד היום הזה לא ירדו גשמים ודווקא עכשיו ירדו? בוודאי שלא! בטוח אני, כי שתיים עשרה ככרות הכסף שלי יהיו אומין אפוא את רעי להשתתף בסעודה חגיגת להגל המאורע המשמח!". וכך עשה: ציווה על משרתיו להכין סעודה משובחת, והוא עצמו פנה לבית המרחץ. כשראה נקדימון כי עבר רובו של יום, וגשם אין היה עצוב מאוד, מאין יבוא עזרי? הלך לבית המקדש, התעטף בטלית והתפלל: "ריבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי ולכבוד משפחתי עשיתי זאת, רק לכבודך למען יהיו מים לעולי הרגל הצמאים, אשר באו להתפלל בבית המקדש ולשמוח בחג כפי שצוית בתורתך באין מים לא היו העולים להגל שמחים ולא היו מקדשים את שמך. ועתה, מנין אקח מים להחזיר לשר הרומאי?" אך סיים נקדימון את תפילתו בקשתו, ופני השמים כוסו בעננים כבדים. עוד רגע קט וגשם עז נתך ארצה. בתוך זמן קצר מלאו הבורות והמעיינות במים ואפילו עלו על גדותיהם. בדיוק באותן דקות שהה השר הרומאי בבית המרחץ. ובצאתו שפסף עיניו בתימהון מה קרה פה, לפתע פתאום? כיצד החלו יורדים הגשמים החזקים? עודנו עומד ותוהה למראה עיניו, ונקדימון בן גוריון יצא מבית המקדש. ובדרכו פגש ברחוב את השר הרומאי רטוב מבלבל וגם כועס. שמח וטוב לב פנה אליו נקדימון: "אדוני השר, השבתי לך יותר ממה שנתת לי מגיע לי אפוא עוד?" הטיח בו הרומאי ברגו: "יודע אני שאלוהיך עשה את הנס הזה בגללך. אך שמחתך מוקדמת היא. את הכסף נתן תיתן לי כי כבר שקעה השמש, והגשם לא ירד בו ביום שאמור היית להחזיר לי את מימי" אכן, הרחוב היה חשוך, השמש כבר שקעה. פנה נקדימון בשנית

"יְדַבֵּר אֱלֹקִים, אֶל-מֹשֶׁה; ויאמר אֵלָיו, אֲנִי ה'". (וארא ר"ב) אני ה' – נאמן לשלם שכר (רש"י) היה זה בזמן שבית המקדש היה קיים באחת השנים עלו יהודים להגל בחג הסוכות. מכל קצות הארץ באו לירושלים, להתפלל בבית המקדש ולשמוח לפני ה'. באותם ימים היו מי הגשמים נאגרים בבורות, ומתוכם שאבו אותם, שתום והשתמשו לשאר הצרכים. חג הסוכות הוא, כידוע, בתקופת סוף הקיץ, ועל כן הבורות היו כמעט ריקים, שכן גשם עדין לא ירד באותה שנה. צמאו עולי הרגל למים, צמאו הזקנים והילדים הרכים, צמאו בהמות שעליהן רכבו העולים, צמאו גם הבהמות שהובאו להקרבה בבית המקדש. הכול צמאים ומים אין! איש עשיר ונכבד גר בימים ההם בירושלים, ושמך נקדימון בן גוריון, כמו כולם, ראה נקדימון את צערם ומצוקתם של עולי הרגל, ביקש נקדימון לעזור לאחיו הסובלים. חשב וחשב עד אשר מצא עצה. הוא נזכר לפתע כי לשר רומאי אחד, אשר גר אז בירושלים, יש שנים עשר מעינות של מים הנובעים מן ההרים. ידע נקדימון בן גוריון, כי גם בעונה זו של השנה נובעים מהמעיינות הללו מים רבים ומתוקים. הלך נקדימון אל השר הרומאי וביקש: "הלווה נא לי את שנים עשר המעיינות שלך, כדי שישתו ממימיהם עולי הרגל הצמאים. מבטיח אני לך כי בעזרת ה' אשיב לך בעוד זמן מה את כל המים שישתו!". "וכיצד תשיב לי את כל המים?" לא יכול הרומאי להסתיר את צחוקו. השיב נקדימון בן גוריון: "בחג הסוכות מתפללים אנחנו על הגשמים. בשנה זו נבקש מה' שיוריד גשם רב, לכשירד הגשם יתמלאו מעינותיך ותקבל בחזרה את כל המים שנתן לנו עכשיו!". "ומה יהיה אם לא ירדו גשמים?" הקשה הרומאי. "כיצד תשיב לי אז מים כה רבים?" גם לזאת הייתה תשובה בפי נקדימון: "אם לא ירדו גשמים עד יום פלוני, אמר, 'אשלם לך שתיים עשרה ככרות כסף בעבור מים. כל כבר כנגד כל מעיין". שתיים עשרה ככרות של כסף היו הון עתק. קיווה אפוא השר הרומאי בליבו, כי לא ירדו גשמים ואז צפוי לו רווח עצום.

16:42	כניסת השבת
17:43	צאת השבת
17:03	שקיעה
18:45	ה. תם
6:46	הנץ

הפטרה: "פה אמר השם בקצצ"

אל בית המקדש התעטף בשליתו ופתח בתפילה: "יריבנו של עולם! הראה נא לכל העולם שאוהב את עמך ישראל! עשה נא לנו נס נוסף!" ברגע זה באה רוח חזקה, פיזרה את העננים, ונתגלו קרני השמש. או אז נוכח השר הרומאי כי בעצם היום ירד הגש (מסכת תענית) ואלא הם שכרם של מיצוות שהקבי"ה לא מקפח שכר של שום בריה. חשיבות הנשמה קדמה לכל מעשה הבריאה ואף לשמים וארץ ולכל עיני הגשמיים שנבראו לאחר מכן. לכן החכם מקפיד לטפל בנשמה הקדושה שהיא קיימת לעולם ולא מבזבז את זמנו עבור הגוף החומרי שמעפר בא ואל העפר ישוב אלא יקיים מצוות שנאמר "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. משל למה הדבר דומה? למדינה שמדי שנה היו מחליפים מלך והיו מקפידים לבחור מלך דווקא לא מאנשי מדינתם. כל המלכים שנבחרו דאגו לשפר את המדינה שיהיו דרכים מסודרים ונקיים וכדומה, והטיבו לכולם. שנה אחת נבחר מלך שהנהגותיו היו משונות: לא די שלא טיפל בשווקים וברחובות לעשות תאורה ולשמור על ניקיון המדינה, אלא גם קבץ את כל הכסף שבבורסות ובבנקים, ביקש מס מאנשי המדינה, ושלח שיפקידו בחשבון הבנק

שלו במדינה אחרת. בתום השנה הודיעו לו שהגיע הזמן לבחור מלך חדש ועליו להתפטר. אמר להם לרגע זה חיכיתי: חזר למדינתו אשר עושר רב שמור לו בבנקים וחי בעושר ללא דאגה. והנמשל הוא, כשאדם חי בעולם הזה הכל נתון לרשותו: כסף, אוכל, והזמן היקר מכל. הכסיל מבזבז את הכסף ואת הזמן עבור מיני הנאות שחולפות ואינו חושש לאיבוד ימיו ושנותיו, אבל החכם כל הזדמנות שיש בידו מנצל למצוות, את הכסף נתון לצדקות, ואת הזמן היקר יודע כיצד להשתמש בו ומנצלו לתורה ומצוות ומעשים טובים. כי הוא יודע שזו ההשקעה הטובה ביותר שעומדות עבורו לחיי הנצח. כאשר נפטר האדם מהעולם הזה ועולה לבית דין של מעלה לתת דין וחשבון, רואה שהעולם הזה היה כחלום. הצדיקים מוזמנים ליטול את השכר עבור הטרחה והגייעה שטרחו ויגעו בעולם הגשמי, לעומתם הרשעים כאשר מתעוררים מתרדמתם ורואים כיצד חיו בטעות בעולם הגשמי אין לתאר באיזו חרטה עמוקה הם נמצאים, אולם אז כבר מאוחר (עי"פ חובת הלבבות לוקט מלוש יוסף). וזה מה שנאמר יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל הבלי העולם הזה. כל הון שבעולם לא יוכל להשיג אפילו שכר של מיצוה הכי קטנה בעולם הבאה.

סיפור בהגשמים "תיבת שמואל" חלק א.

חיי היהודים בירושלים היו קשים באותם ימים, לפני כארבע-מאות שנה. ארץ-ישראל נשלטה בידי האימפריה העות'מאנית, והשלטונות הצרו את חיי היהודים. הקהילה היהודית הייתה קטנה למדי, ורוב בניה השתייכו לקהילה הספרדית. מעמדם היה נחות בעיני המוסלמים, שחפצו בהשפלתם וביקשו להקשות את חייהם. תנאי החיים הקשו על היהודים להתפרנס בכבוד. מעטים מהם עסקו במלאכה ובמסחר. סחר האריג למשל, היה כמעט כולו בידי יהודים. אולם רובם התקיימו בדוחק בעזרת כספי תחלוקה. זו הייתה חלוקת תמיכות וקצבאות מכספי תרומות, שנאספו מעת לעת מיהודים בחו"ל. בשל העוני המחפיר גם היו היהודים צריכים להיאבק במאמצים המיסיונריים של הנוצרים, שניסו לקנות את לב היהודים במתנות ובמתן שירותים חיוניים כמו רפואה. נאספו ראשי הכולל הספרדי בירושלים וראשי העסקנים בה, לדון במצוקה הגוברת והולכת ובקופת הקהילה המתרוקנת. הם החליטו כי אין מנוס מלשגר שליח לעיר קושטא שבטורקיה (כיום איסטנבול), ולבקש את עזרת היהודים בעלי הנכסים המתגוררים בה. על מי תוטל המשימה הכבדה והאחראית? הוטל גורל ועלה שמו של רבי שמואל אלבז. רבי שמואל זה היה צנוע ונסתר מעיני הבריות. רוב זמנו הוקדש ללימוד התורה בכלל ותורת הקבלה בפרט. במעט הזמן שנשאר לו עסק בקליעת מחצלות קנים, אותן היה מוכר ומתפרנס מהן בדוחק. האיש היה ידוע בפרישותו ובצדקתו, וכמה סיפורי פלאות עליו התהלכו מפה לאוזן. יצא רבי שמואל לדרך והגיע אל הנמל, לעלות לאונייה היוצאת לקושטא. אולם כאשר פנה לדבר עם רב-החובל התברר לו כי הסכום שבידו לא יספיק לדמי ההפלגה. רב-החובל היה אדם קשוח, ולא ניאות להתחשב בדרך. כל מאמציו של רבי שמואל לשכנעו כי הוא נוסע לדבר מצווה של הצלת בני-אדם רבים מחרפת עוני, עלו בתוהו. הוא אף הבטיח לו את זכות המצווה כולה, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות. בעיניים כלות הביט רבי שמואל בנוסעים העולים אל האונייה ורב-החובל המנצח על ההכנות להפלגה. כעבור זמן קצר נתן רב-החובל את האות, העוגן הורם והאונייה יצאה לדרך. בודד נותר רבי שמואל על החוף, ישוב על מחצלת שהביא עמו. הוא הביט באונייה המתרחקת, ושפתיו לחשו את מילות הפסוק "מאין יבוא עזרי? עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ". רבי שמואל החליט לשים בה' את מבטחו. אין הוא נוסע בעניין אישי, אלא למען העניים בירושלים עיר-הקודש, המוסרים את נפשם על התורה ועל העבודה...

ההמשך יבוא!

פינת ההלכות "הלכות מילה בשבת"

ע"פ ילקוט יוסף כרך ד.

מז. נהגו רבים כשומביאים את התינוק למילה מניחים עליו את העשב הנקרא "ירודא", להגן מעין הרע. ונראה שמותר לומר לגוי בשבת להביא לו דרך רשות הרבים את העשב הג"ל. וכל שכן אם הגוי מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים, שאז הוא שבות דשבות. (ילקוט יוסף שבת כרך ג' מהדורת תשס"ד עמוד תכה. שארית יוסף ח"ג עמוד תלה. יביע אומר ח"ח סימן לו)

מח. מילה שחלה בשבת ועורכים קידוש עם כיבוד קל לאחר התפלה, יש להודיע לקהל שכל מי שטעם מהיין של הקידוש, אינו צריך לברך ברכת שהכל על כל המשקאות, כיון שברכת הגפן פוטרת כל המשקין. ורק מי שלא טעם מהיין, אם שותה משקאות קלים מברך עליהם ברכת שהכל. וכל החרד לדבר ה' יחוש לעצמו שלא לטעום שם אלא אם כן שותה בעצמו רביעית יין או אוכל כזית עוגה מחמשת המינים, לאחר שנתכוין לצאת ידי חובת קידוש. ומכל מקום אין למחות באלו שנוהגים להקל בדבר ואינם מקפידים לאכול כזית עוגה או לשתות רביעית יין במקום. אלא שלכל הפחות נכון שיאכלו כזית פירות ויברכו ברכה אחרונה. (ילקוט יוסף שבת ד עמ' שסא)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווג וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורמזון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.ase@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי לדעת,דרשו,ועוד..